

Алдыңғы қатарлы технологияларды қолдану технологиясы.

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.08.2023

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/142405/>

Алиева Аяулым Айтмухамбетовна

Алдыңғы қатарлы технологияларды қолдану технологиясы.

Глен Доман әдістемесі

Глен Доман (1920 жылдары туған) – американдық нейрофизиолог-дәрігер, балалардың даму заңдылықтарын егжей-тегжейлі зерттеу нәтижелеріне негізделген, туғаннан бастап балалардың қарқынды интеллектуалдық және физикалық дамуы әдістемесінің авторы. Глен Доманның негізгі идеясы: «кез-келген баланың дамуында шексіз мүмкіндіктер беретін зор әлеуеті бар».

Тарихи анықтама. 1940 жылы Глен Доман Филадельфиядағы Пенсильван университетін бітірді және оны аяқтағаннан кейін ауруханада физиотерапевт болып жұмыс істеді. 1941 жылы оның жұмысы екінші дүниежүзілік соғыспен үзілді. Доман әскерінде қызметін қатардағы жаяу әскерден бастап, жаяу әскер ротасының командирі болып аяқтады. Соғыс аяқталған соң Доман медициналық практикаға оралды. Өріптестермен бірге ол бас миының әртүрлі зақымданулары және жүйке жүйесінің ауыр зақымданулары бар

балаларды қалпына келтіру жұмыстарын ұйымдастырып, жүргізе бастады. 1955 жылы Глен Доман оның әдістемесіне негізделген адам әлеуетін дамыту институтын құрды.

Сәнді үрдістерге сәйкес баланы қабылдауға және 6 айдан бері оны оқу, математика, сурет салу және басқа да пайдалы нәрселерге үйретуге дайын көптеген дамытушы балалар орталықтары, үйірмелер мен тұтас мектептер болды. Мұнда ата-аналар 2 лагерьге бөлінді: біреуі жаңа заманғы үрдістер баланы бала кезінен айыратынын, ол ойыншықтармен қалай ойнауы керек екенін, содан кейін сабаққа кірісу керектігін айтады – өйткені олардың өздерін және олардың ата-аналарын осылай тәрбиелейді және барлығы табысты және толыққанды дамыған адам болып өсті.

Ерте даму дегеніміз не?

«Ерте даму термині бала туған кезден бастап оның қабілеттерін дамыту. Қазіргі кездегі психологтар мен педагогтар 7 жастан бастап баланы оқыту өте кеш деп санайды. Олардың ойларына, балалардың милары жаңа ақпарттарды туғаннан бастап қабылдауы керек. Сондықтан да олар ата-аналарға балаларды оқытуды ерте жасынан бастасын деп кеңес береді.

Қазіргі сәндік тенденцияларға сәйкес көптеген дамытушы балалар орталықтары мен үйірмелер ашылды және ол мекемелерге балаларды 6 айынан бастап қабылдайды. Осы кезден бастап ата-аналар екі топқа бөлінді, бірі осындай жаңа тенденциялар балаларды сәбилік шағынан айырады, ең бірінші олар ойыншықпен ойнауды үйреніп алсын десе, екіншілері осы жаңашылдықтарды қабылдап сәбилерін дамыту мен оқытуға кірісті және солайша біріншілердің айтқаны бойынша балаларды «сәбилік шағынан» айырады.

- Әр бала өзгеше және өзгеше қарқынмен дамиды. Оны басқа балалармен салыстыруға болмайды.
- Кез келген ерте дамыту әдістемесінің мақсаты баланың миына білім мен мәліметтерді сіңіру емес, керісінше ақыл-ой және физикалық қабілеттерін дамыта отырып, білім алу.
- Оқу тек ата-анаға ғана емес, балаға да ұнауы керек, осында ғана оқу табысты болады.

«Ерте даму әдістемесі»

Глен Доманның ерте даму әдістемесі де математика сабақтарында табысты қолданылады. Бұл үшін картонға қызыл нүктелермен басқа саны қолданылады. Сурет абстрактілі тұжырымдама, және бала нақты санды сезінуі керек. Картондағы ұпайларды нақты нысандармен алмастыруға болады — шарлар, көбелектер, шие. негізгі ереже — суреттердің үлкен болуы және қызыл түске ие болуы (бұл жақсы көңіл аударды). Сондай-ақ математикалық белгілері бар карталарды бөлек шығаруға болады.

Әдістеме бойынша сабақтарды қай уақыттан бастап өткізуге беруге болады?

Доманның пайымдауынша, адам миы – бұл оқу кезінде өте белсенді. Ол туған кезден және жеті жылға созылады. Демек, Доман техникасы бойынша сабақтар баладан бастап, нәрестеге қазірдің өзінде әрекет жасаған кезде туғаннан бастау керек. Ата-аналар мен балалар мұндай тренингті қызықты ойын ретінде қабылдағанын атап көрсетеді.

«Доман карточкалары»

Есепті оқыту үшін пайдаланылатын материал балалардың жетілмеген көру аппаратын ескереді және мидың дамуына ықпал етеді. Бала санның атауы мен жазылуына емес, одан кейін жасырылған заттардың нақты санына бағдарланады.

Карточкадағы нүктелер қызыл түсті, себебі баланың назары ақ түсті жақсы контраст жасайтын осы жарқын түсті көбірек тартады. Бұл нүктелерді жетілдіру процесі көру рецепторларының жетілуіне ықпал етеді.

Алдымен баланы таңбалардың көмегімен хатта көрсетілген санды қабылдауға үйрету керек. Оқуды мүмкіндігінше ертерек бастау керек. Алғашқы сабақтар үшін 5-ке дейінгі карточкалар қажет. Бала сергек, көтеріңкі көңіл-күйде болуы керек. Бөлмеде алаңдататын факторлар болмауы керек.

Балаға бір нүктемен карточканы көрсете отырып, «бір» деп дауыстап айту керек. Нүктелерді өте жылдам көрсетіп, сандардың атауы естілуі керек. Көрсету жылдам болған сайын, бала көбірек қызығушылық пен назар аударады.

Арифметикалық әрекеттер

Әр жолы жаңа карточканы көріп, бала онда тағы бір қосымша нүктенің пайда болуын байқайды. Бұл болжамды болады. Жиырма нүкте болды, тағы бір — бұл қосу мәнін түсіну.

Сабақ басталар алдында бет жағы төменге қарап тұрған үш карточка қою керек, біреуін екіншісінің үстіне. Содан кейін: «бір қосу екі — үшке тең» деп нақты айту керек, - балаға сөз болып отырған сандары бар карточканы көрсете отырады.

«Математика с пеленок» әдістемесі

Балаларды математикаға үйретудің екі маңызды себебі бар. Олардың біріншісі айқын және аз маңызды: математикалық есептеулер — бұл адам миының жоғары функцияларының бірі. Тек адам ғана есепке қабілетті. Сонымен қатар, бұл қабілет өмірде өте пайдалы, өйткені қоғамда оны күнделікті қолдануға тура келеді. Біз балалық шақтан бастап қарттыққа дейін санаймыз. Екінші себеп әлдеқайда маңызды. Балаларды мүмкіндігінше ерте санауға үйрету керек, себебі бұл мидың физикалық дамуына әсер етеді.

«Математика с пеленок» жинағы қызыл нүктелері (саны) бар 101 үлкен карточкадан тұрады. Карточкалардағы қызыл нүктелер ақ фонда жақсы контрасты қамтамасыз етеді, бұл балалар көру аппаратының дамымағандығын ескере отырғанда маңызды. Әрбір карточкадағы нүктелер саны карточканың бет жағының жоғарғы оң жақ бұрышында кіші сандармен белгіленген.

«Математика с пеленок» бұл-

- тиімді, жұмыс істейтін әдістеме, ол бойынша сабақтар күніне бірнеше минут қажет етеді;
- айқын нәтиже. Таңқаларлық ойлаудан, дамыған логикалық ойлаудан және баланың жадынан басқа, сіз балаңыздың 100 көлемінде санауды қалай оңай үйренетінін көресіз;
- балалардың әр түрлі жасына бейімделген әр күнге дайын сабақ бағдарламасы;
- сіздің үйіңізде баланы математиканың сиқырлы әлеміне батыру үшін көптеген ойын құралдары бар.

Іс-әрекет ерекшеліктері:

Глен Доманның әдісі бүкіл әлемде өте танымал. Техниканың мәні арнайы карталарды пайдалану болып табылады, оларда сөздер немесе суреттер бейнеленген. Балаға материалды көрсету, оның мазмұнын жариялау қажет. Егер қарбыз түсірілсе, онда сөзді синонимдермен және фразалармен алмастырмай, «қарбыз» деп балаларға толық және түсінікті етіп айту керек.

Бір сабақ 10-15 секундқа созылуы керек. Осы уақыт ішінде 10-15 суретті көрсету керек. Бір сурет — бір секунд. Карталар пәндер бойынша және кездейсоқ таңдауға болады.

КМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.